

Undervisningsmateriale om Børnekonventionen

INDSKOLING

RETTIGHEDSSTAFETTEN

- med fokus på artikel 42: Alle skal kende børns rettigheder

Redaktion:

- Børnerådet
- Institut for Menneskerettigheder
- Red Barnet
- UNICEF Danmark

Ansvarshavende:

Maja Olesen, Sekretariatschef Børnerådet

Grafisk design: Jan Majgaard

Logo design: Mette Ehlers/Ehlerstration

Rettighedsstafetten er et samarbejde mellem:

- Børnerådet
- Danske Handicap Organisationer
- Danske Skoleelever
- De Anbragtes Vilkår
- Institut for menneskerettigheder
- Red barnet
- UNICEF Danmark

Indhold

Introduktion til materialet	4
Kend dine rettigheder	5
Børnekonventionen kort fortalt	6
Vendespil	7
Tegn en rettighedshelt	10
Flip en rettighed	11
Rettighedsquiz	13
Rettigheder i praksis	15
Mim en rettighed	16
Hvad gør vi her?	18
Din og min mening	22
Klassens egen rettighedsplakat	24
Et liv uden rettigheder	25
Video: Mest LORTEDE dag nogensinde	26
"Det var ikke okay at ..."	27
Rollespil: Sådan burde skoledagen have været	28
En skole uden rettigheder	29
Ordet er dit!	30

Dette materiale er til indskolingselever og er udviklet til dig, der gerne vil arbejde med børns rettigheder i forbindelse med Rettighedsstafetten uge 38 2025 – men materialet kan selvfølgelig bruges hele året rundt.

I år har Rettighedsstafetten fokus på **artikel 42 "Alle skal kende børns rettigheder"**, derfor har dette materiale fokus på at sikre, at eleverne kender til deres rettigheder.

Rettigheder gælder alle børn i hele verden, men dette materiale er rettet mod børn, der lever i Danmark. Fokus i materialet vil derfor hovedsageligt være på de rettigheder, som danske børn bedst kan spejle sig i.

Materialet består af tre dele: **"Kend dine rettigheder"**, **"Rettigheder i praksis"** og **"Et liv uden rettigheder"**. Hver del indeholder forskellige øvelser.

Materialet er bygget op, så du som lærer kan vælge de moduler og øvelser, som du synes giver mening for din klasse.

På den måde kan I være med, uanset om I har én lektion, én dag eller flere dage til rådighed, og uanset om I har arbejdet med rettigheder før, eller det er første gang.

Hvis jeres elever ikke tidligere har arbejdet med børns rettigheder, anbefaler vi dog, at I starter med at arbejde med første del **"Kend dine rettigheder"**.

I kan printe UNICEF Danmarks plakat over rettighederne og hænge dem op i klassen. I kan [downloade plakaten her](#).

Øvelserne i dette materiale er baseret på øvelser udviklet af **Red Barnet**, **Institut for Menneskerettigheder** og **UNICEF Danmark**. På organisationernes hjemmesider kan I finde endnu flere materialer til at arbejde med temaer inden for rettigheder.

Vil du vide mere om FN's Børnekonvention? Så kan du læse mere [her](#).

Kend dine rettigheder

Denne første del af materialet introducerer eleverne til, hvad rettigheder er. Hvis dine elever ikke tidligere har arbejdet med emnet, er disse øvelser et godt sted at begynde.

Formålet er at give eleverne en grundlæggende forståelse for, hvad rettigheder er, og hvorfor de er vigtige.

Gennem dialog, refleksion og fælles læring bliver eleverne klogere på, hvordan rettigheder beskytter dem i deres hverdag, og hvordan de hænger sammen med ansvar, fællesskab og retfærdighed. Rettigheder handler nemlig ikke kun om jura, men om liv, tryghed, medbestemmelse og respekt i praksis.

Øvelserne lægger vægt på samtale og fælles refleksion, fordi det på den måde gør det lettere for eleverne at genkende, hvornår rettigheder bliver overholdt, og hvornår de ikke gør.

Du kan vælge de øvelser, som, du synes, er bedst til klassen. Vi anbefaler dog at starte med øvelsen "**Børnekonventionen kort fortalt**", hvor eleverne kan få en grundlæggende forståelse for rettigheder, inden I arbejder mere i dybden med rettigheder.

01

Børnekonventionen kort fortalt

Tidsramme:
30 min.

Materialer:
**Explainervideo om
børns rettigheder**
(videoen varer
1:45 min.)

Aktivitetstype:
Video og dialog

Formål:
At eleverne får
kendskab til Børne-
konventionen, og
hvem der har
ansvaret for, at
børns rettigheder
bliver overholdt.

Rettigheder er noget, man har krav på, mens ønsker derimod er noget, man godt kunne tænke sig. Børnekonventionen er særlige rettigheder for børn. Rettighederne følger med fra fødslen og frem til, at man bliver 18 år.

Børns rettigheder er en slags regler, der er lavet for at beskytte børn. De voksne skal overholde disse regler. Det gælder uanset, hvor i verden man bor.

Børnerettigheder er altså noget, de voksne ikke kan sige nej til eller tage fra børn. De voksne skal sørge for, at de bliver overholdt.

I denne øvelse får indskolingseleverne igennem en kort video viden om, hvad rettigheder er.

Sådan gør du:

- Start med at fortælle eleverne, at det nu skal handle om Børnekonventionen og rettigheder. Spørg i plenum:
 - Er der nogen, der har hørt om Børnekonventionen før?
 - Er der nogen, der har hørt om rettigheder?
- **Se explainer-videoen.** Den varer kun 1:45 min., så den kan sagtens spilles flere gange.
- Efter første afspilning spørg da eleverne, hvad de særligt lagde mærke til i videoen.
- Faciliter en snak ud fra spørgsmål som f.eks.:
 - Hvad handler videoen om?
 - Hvad vil den fortælle os?
 - Hvilke rettigheder nævner den?
 - Hvad, synes I, var den mest overraskende information?
 - Hvem, ville du ønske, også så den korte video? Hvorfor?

Denne øvelse er baseret på materiale af **Red Barnet**.

02

Vendespil

Tidsramme:
30 min.

Materialer:
Udprint af
arbejdsarket
"Vendespil"
og sakse.

Aktivitetstype:
Spil

Formål:
At eleverne
får kendskab til
udvalgte artikler i
Børnekonventionen.

Der er mange artikler i Børnekonventionen, og nogle er lettere at relatere og forholde sig til end andre, når man er indskolingselev i Danmark.

I denne øvelse er der udvalgt en række artikler, som eleverne kan lære bedre at kende ved at spille vendespil. Kortene er lavet, så et stik består af et piktogram på det ene kort og en kort tekst på det andet kort. Teksten vil have samme farve som kortet med piktogrammet.

Sådan gør du:

- Del eleverne i grupper á mindst to og max fire elever.
- Giv hver gruppe et sæt vendekort og gennemgå artiklerne en for en med eleverne ved at spørge, hvad de tror, de betyder.
 - På næste side er en forklaring, som du kan tale ud fra.
- Når I har gennemgået artiklerne, skal eleverne klippe kortene ud.
- Nu sættes spillet i gang. Alle kort lægges med bagsiden op ad på bordet. Hver gang eleven vender et kort, skal eleven vise det til de andre i gruppen og fortælle, hvad det betyder og herefter prøve at finde kortet, der hører til.
- Den, der har flest stik til sidst, har vundet.

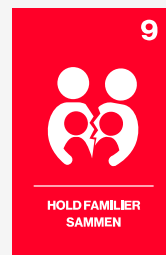

Artikel 2 handler om, at man ikke må diskriminere. Det betyder, at alle børn har de her rettigheder. De gælder, uanset hvem børnene er, hvor de lever, hvilket sprog de taler, hvilken religion de har, hvad de tænker, hvordan de ser ud, om de er drenge eller piger, om de har et handicap, om de er rige eller fattige, hvem deres forældre eller familier er, eller hvad deres forældre eller familier tror på eller laver.

Artikel 3 handler om, at alle voksne skal gøre det, der er bedst for børn. Danmarks øverste politiske ledelse skal sikre, at mennesker, der har ansvar for at passe på børn, gør det på den måde, der er bedst for børn. Det gælder også børnehaver, fritidshjem, klubber, skoler og andre steder, hvor børn opholder sig.

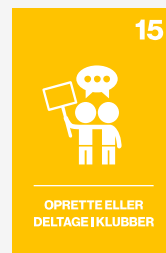
Artikel 9 handler om, at børn ikke må skilles fra deres forældre, medmindre forældrene ikke passer børnene ordentligt. Det er for eksempel, hvis en forælder gør et barn fortræd eller ikke passer godt nok på barnet. Hvis forældrene ikke bor sammen, har børnene lov til at have kontakt med begge forældre. Det gælder dog ikke, hvis det kan skade barnet.

Artikel 12 handler om, at børn har ret til frit at sige deres mening om emner, der er vigtige for dem. Voksne skal lytte og tage børn alvorligt.

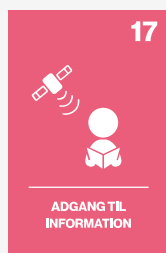
Artikel 13 handler om, at børn har ret til at dele deres viden, tanker og følelser med andre ved at tale, tegne, skrive eller være kreativ på andre måder, medmindre det skader andre mennesker.

Artikel 15 handler om, at børn kan deltage i eller starte klubber eller organisationer, og de kan mødes med andre, så længe det ikke skader andre mennesker.

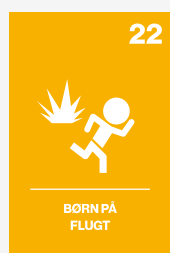
Artikel 16 handler om, at alle børn har ret til privatliv. Loven skal beskytte børns privatliv, familie, hjem, kommunikation og ry mod alle angreb.

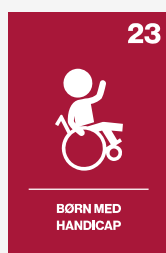
Artikel 17 handler om, at børn har ret til at få informationer fra internettet, radio, tv, aviser, bøger og andre kilder. Voksne bør sikre, at børn ikke får skadelig information. Regeringen bør opfordre medierne til at dele informationer fra mange forskellige kilder på måder, som alle børn kan forstå.

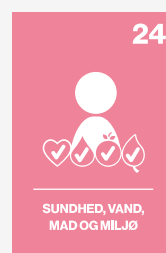
Artikel 19 handler om, at regeringen skal beskytte børn mod vold, overgreb og omsorgssvigt begået af mennesker, der har med børnene at gøre.

Artikel 22 handler om, at nogle gange flygter børn til et andet land, hvis det ikke er sikkert at blive i deres eget land. I det nye land skal børnene have hjælp og beskyttelse og samme rettigheder som børn, der er født i det nye land.

Artikel 23 handler om, at alle børn med handicap skal have det bedste mulige liv i samfundet. Regeringen skal gøre sit bedste for at fjerne alle forhindringer, så børn med handicap kan blive uafhængige og deltage aktivt i deres samfund.

Artikel 24 handler om, at børn har ret til den bedste mulige pleje og behandling, rent drikkevand, sund mad og et rent og sikkert miljø at leve i. Alle voksne og børn skal have information om, hvordan de kan holde sig sikre og sunde.

Artikel 27 handler om, at børn har ret til mad, tøj og et sikkert sted at bo, så de kan udvikle sig bedst muligt. Regeringen skal hjælpe familier og børn, som ikke har råd til det.

Artikel 28 handler om, at alle børn har ret til uddannelse. Folkeskolen skal være gratis. Alle børn skal have adgang til ungdomsuddannelser og videregående uddannelser. Børn skal tilskyndes til at få så meget uddannelse som overhovedet muligt. Skolerne skal undervise med respekt for børns rettigheder og uden at bruge vold.

Artikel 31 handler om, at alle børn har ret til at hvile sig, til fritid, til at lege og deltage i kulturelle og kreative aktiviteter.

2	MAN MÅ IKKE DISKRIMINERE	3	DET BEDSTE FOR BARNET	9	HOLD FAMILIER SAMMEN
12	RESPEKT FOR BØRNS MENING	13	DELING AF VIDEN	15	OPRETTE ELLER DELTAGE I KLUBBER
16	BESKYTTELSE AF PRIVATLIV	17	ADGANG TIL INFORMATION	19	BESKYTTELSE MOD VOLD
22	BØRN PÅ FLUGT	23	BØRN MED HANDICAP	24	SUNDHED, VAND, MAD OG MILJØ
27	MAD, TØJ OG ET SIKKERT HJEM	28	ADGANG TIL UDDANNELSE	31	HVILE, LEG, KULTUR, KUNST

03

Tegn en rettighedshelt

Tidsramme:
45 min.

Materialer:
Papir, tusch,
sakse og lign.

Aktivitetstype:
Tegne

Formål:
At give eleverne
en forståelse for,
hvordan man kan
beskytte børns
rettigheder.

I denne øvelse skal eleverne tænke over, hvem der kan hjælpe, hvis man oplever noget ubehageligt i skolen, derhjemme eller online.

Bagefter opfinder og tegner eleverne deres egen rettighedshelt. En rettighedshelt er en person, der står klar til at hjælpe, lytte og beskytte børn og deres rettigheder.

Til sidst samles alle tegninger til en fælles plakater, der kan minde hele klassen om, at man aldrig står alene.

Sådan gør du:

- Læs følgende spørgsmål op (eller udvælg enkelte spørgsmål):
 - Hvem kan I spørge om hjælp, hvis I har det svært i skolen?
 - Hvem kan I spørge om hjælp, hvis I har det svært med andre børn på skolen?
 - Hvem kan I spørge om hjælp, hvis I har det svært derhjemme?
 - Hvem kan I spørge om hjælp, hvis I ser noget, der ikke er rart på YouTube?
 - Hvem kan I spørge om hjælp, hvis en ven kommer til jer med et problem?
- Giv eleverne et par minutter til at tænke over deres svar.
- Derefter skal du og eleverne i fællesskab komme i tanke om så mange rettighedshelte som muligt, der vil være gode at bede om hjælp.
- Skriv elevernes idéer op på tavlen, og så skal de vælge en rettighedshelt, de vil tegne eller male.
- Eleverne får cirka 30 min. til at tegne og male deres bud på en rettighedshelt.
- Eleverne skal finde et navn til deres rettighedshelt. Det kunne være navne i stil med "Beskyttelses-Børge", "Rettigheds-Ruth" eller "Retfærdige Bob".
- Sæt alle tegningerne sammen, så det kan blive til en fælles flot plakater med rettighedshelte.
- Plakaten hænges op et godt sted i klassen eller på et fællesareal på skolen, så alle kan se den.

Denne øvelse er baseret på materiale af **Red Barnet**.

04

Flip en rettighed

Tidsramme:
30 min.

Materialer:
Udprint af
arbejdsarket
"Flip et spørgsmål"
og sakse.

Aktivitetstype:
Dialog og leg.

Formål:
At eleverne
får kendskab til
Børnekonventionen.

Denne øvelse giver eleverne en legende og aktiv indgang til Børnekonventionen. Gennem læsning og enkle spørgsmål får eleverne en grundlæggende viden om børns rettigheder – og træner samtidig både samarbejde og samtale.

Flipflapperen gør det sjovt og uformelt at stille hinanden spørgsmål, og aktiviteten skaber et engagerende læringsrum, hvor alle kommer i spil.

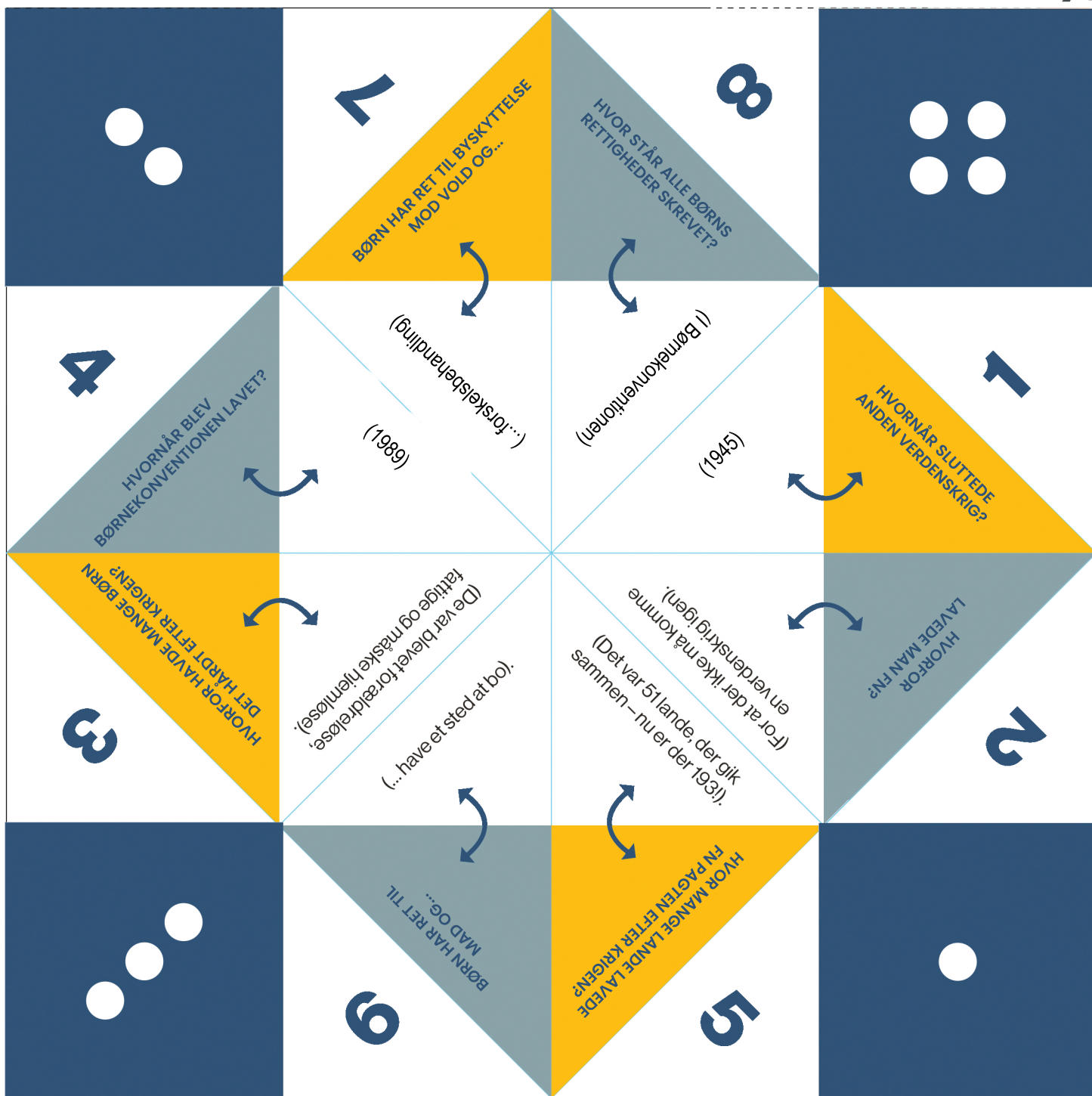
Sådan gør du:

- Hver elev skal have et printet arbejdsark "Flip et spørgsmål".
- Klip flipflapper ud af arbejdsarket "Flip et spørgsmål".
- Når flipflapperen er foldet, skal eleverne gå rundt imellem hinanden og skiftes til at "flipflappe" og se, om klassekammeraterne kan genkende de artikler, der er i flapperne.
- Stop aktiviteten, når du vurderer, at eleverne har været godt rundt mellem hinanden.
- Som opsamling kan eleverne fortælle:
 - Hvilke rettigheder var der i flipflapperen?
 - Hvilken rettighed, synes jeg, var lettest at huske? Hvilken var sværest?
- Efter øvelsen kan eleverne opfordres til at tage flipflapperen med ud i frikvarteret eller med hjem, så de også kan lære andre om rettigheder.

Denne øvelse er baseret på materiale af **UNICEF Danmark**.

FLIP ET SPØRGSMÅL

FLIP ET SPØRGSMÅL

05

Rettighedsquiz

Tidsramme:
10-15 min.

Materialer:
Ingen

Aktivitetstype:
Quiz

Formål:
At eleverne opnår forståelse af, hvad der er en rettighed, og hvad der er et behov eller en lyst.

Børnekonventionen har 42 artikler, der nævner forskellige rettigheder, som børn har.

I denne øvelse skal eleverne gætte, hvilke udsagn der handler om børns rettigheder, og hvilke der ikke gør, men som er et behov. Ved at bevæge sig hen til et "sandt"- eller "falsk"-område i lokalet (eller udenfor) tager de aktivt stilling og får samtidig ny viden om deres rettigheder.

Øvelsen giver anledning til sjove gæt, gode grin og vigtige snakke om, hvad børn faktisk har ret til.

Sådan gør du:

- Markér to steder – et "sandt" og et "falsk" – hvor eleverne kan gå hen alt efter, hvad de vælger. Det kan f.eks. være i hvert sit hjørne af klasselokalet.
 - Øvelsen kan laves både ude og inde.
- Læs et udsagn højt, og så skal eleverne gætte, om der er tale om en børnerettighed eller ej.
- Læs følgende sætninger op, og lad eleverne fortælle, hvorfor de har valgt at stå, hvor de gør. Når eleverne har svaret, fortæl da eleverne baggrunden for svaret:
 - **Børn har ret til at komme til lægen, hvis de bliver syge**
Sandt – Børn skal have adgang til sundhedsydelser og lægehjælp (artikel 24)
 - **Børn har ret til at gå til noget i fritiden**
Falsk – Men børn har ret til hvile og fritid, hvor de kan lege og være med til at bestemme, hvad de gerne vil lave (artikel 31)
 - **Børn har ret til at sige nej tak til et kram**
Sandt – Børn har ret til at blive hørt og til at udtrykke sig (artikel 12 og 13)
 - **Børn har ret til at sige deres mening om alt**
Falsk – Børn skal tænke over det, de siger, særligt om andre. Man skal undgå at gøre andre kede af det med vilje (artikel 12)

Fortættes på næste side

Tidsramme:
10-15 min.

Materialer:
Ingen

Aktivitetstype:
Quiz

Formål:
At eleverne opnår forståelse af, hvad der er en rettighed, og hvad der er et behov eller en lyst.

- **Børn har ret til et trygt liv, hvor voksne passer på dem**
Sandt – Voksne, forældre og f.eks. politikere skal sørge for beskyttelse, sikkerhed og at børn kan udvikle sig i tryghed (artikel 3, 5, 6 og 27)
- **Børn har ret til at blive hjemme fra skole, hvis de hellere vil se tegnefilm og spise chips**
Falsk – Politikerne/staten skal sørge for, at undervisning er obligatorisk og gratis for alle børn (artikel 28). Det er forældres ansvar, at børn kommer i skole (artikel 5)
- **Forældre har altid ret til at læse alle børns beskeder på telefonen**
Falsk – Børn har nemlig ret til privatliv (artikel 46). Men familien skal vejlede i takt med børns udvikling (artikel 5). Derfor kan forældre i nogle situationer vurdere, at det er nødvendigt at følge med i, hvad deres barn laver online, eksempelvis ved at kigge i telefonen, for at beskytte og hjælpe dem.
- **Alle børn har ret til at få undervisning**
Sandt – Alle børn har ret til uddannelse, og folkeskolen skal være gratis (artikel 28)
- Du kan afslutte quizzen ved at spørge eleverne:
 - Var der noget, der overraskede jer?

Denne øvelse er baseret på materiale af **Red Barnet**.

Rettigheder i praksis

I denne del af materialet dykker I endnu mere ned i børns rettigheder og deres betydning i hverdagen – på både en sjov og lærerig måde.

Eleverne får indsigt i, hvordan deres rettigheder konkret kommer i spil både i skolen, fritiden og online – og hvad børnene kan gøre, hvis deres rettigheder ikke bliver respekteret.

Samtidig lægger øvelserne op til, at det at kende sine egne rettigheder også indebærer at forstå og respektere andres. Øvelserne understøtter derfor elevernes evne til at reagere, når de selv eller andre oplever uretfærdig eller krænkende behandling.

01

Mim en rettighed

Tidsramme:

45 min.

(alt efter, hvor
mange rettigheder
I vil mime)

Materialer:

Udprint af arbejds-
arket "Rettighedskort"
og en skål til at
lægge dem i.

Aktivitetstype:

Leg og
bevægelse.

Formål:

At styrke
elevernes
kendskab til
rettigheder.

I denne øvelse skal eleverne bruge kroppen og fantasien til at mime børnerettigheder. Én elev mimer en rettighed, mens resten af holdet gætter. Det gælder om at samarbejde, tænke kreativt og få rettighederne helt ind under huden – på en sjov måde.

Bagefter taler I sammen om, hvilke rettigheder der var nemme at vise, og hvilke der var lidt sværere. Det giver anledning til både grin og gode refleksioner.

Sådan gør du:

- Del klassen ind i to hold.
- Nu skal de vælge én fra holdet, som skal mime en rettighed for resten af sit hold. Holdet skal gætte, hvilken rettighed der mimes. Det andet hold kigger på imens. Holdene skiftes til at mime en rettighed.
 - Mimeren må gerne nikke eller ryste på hovedet undervejs.
 - Mimeren må ikke vise tallet på rettigheden eller pege på plakaten.
 - Det kan være, at du skal hjælpe eleven med at læse og forklare rettigheden, inden eleven skal mime den.
- Holdet har tre minutter til at gætte rettigheden.
- Spillet afsluttes, når holdene har prøvet lige mange gange, og den afsatte tid er gået.
- Afrund med en kort samtale om, hvilke rettigheder der var sværest og lettest at mime og hvorfor.

3 DET BEDSTE FOR BARNET	9 HOLD FAMILIER SAMMEN	12 RESPEKT FOR BØRNS MENING	13 DELING AF VIDEN
15 OPRETTE ELLER DELTA I KLUBBER	16 BESKYTTELSE AF PRIVATLIV	17 ADGANG TIL INFORMATION	19 BESKYTTELSE MOD VOLD
22 BØRN PÅ FLUGT	23 BØRN MED HANDICAP	24 SUNDHED, VAND, MAD OG MILJØ	27 MAD, TØJ OG ET SIKKERT HJEM
28 ADGANG TIL UDDANNELSE	31 HVILE, LEG, KULTUR, KUNST	32 BESKYTTELSE MOD SKADELIGT ARBEJDE	

02

Hvad gør vi her?

Tidsramme:
10 min. pr. case

Materialer:
Udprint af
arbejdsarket
"Cases".

Aktivitetstype:
Refleksion

Formål:
At træne elevernes
evne til at reagere
og hjælpe, når
noget føles forkert
og at få viden om,
hvordan elevernes
rettigheder ser ud
i den virkelige
verden.

Cases giver eleverne mulighed for at genkende uretfærdige situationer og overtrædelser af børns rettigheder – og reflektere over, hvordan man kan handle, når noget føles forkert. Formålet er ikke at finde det "rigtige svar", men at åbne for refleksion og handlemuligheder.

Cases handler om nuancer og perspektiver. Det vigtigste er, at eleverne øver sig i at tænke over, hvad der er retfærdigt, og hvordan man kan sige fra eller hjælpe andre.

I drøftelserne med eleverne kan det være nødvendigt at nævne for dem, at det ikke er deres eget ansvar, at deres rettigheder bliver overholdt: Børn er rettighedshavere, men det er de voksne, der bærer ansvaret for, at deres rettigheder bliver respekteret. De voksne er ansvarsbærere.

I denne øvelse arbejder I med cases – altså små virkelighedsnære situationer – hvor en rettighed bliver overtrådt eller sat på spil. Eleverne skal ikke bare forstå deres rettigheder, men også vide, hvordan de kan handle, hvis rettigheder bliver overtrådt i deres hverdag.

Læs de forskellige cases igennem og vurder inden, om nogle cases kommer for tæt på aktuelle sager, emner eller temaer i klassen, som er for følsomme at arbejde med i plenum.

Gør evt. eleverne opmærksomme på, at cases som disse kan minde om noget, man selv har oplevet eller kender til tæt på, så det er vigtigt, at de ved, at de kan komme til læreren eller en anden person, som eleven er tryk ved, hvis behovet opstår.

Afhængig af alvorsgraden i de forskellige situationer kan I diskutere, hvem der har det endelige ansvar (f.eks. en lærer, en forælder eller i nogle situationer politiet).

Fortsættes på næste side

02

Tidsramme:
10 min. pr. case

Materialer:
Udprint af
arbejdsarket
"Cases".

Aktivitetstype:
Leg og
bevægelse.

Formål:
At træne elevernes
evne til at reagere
og hjælpe, når
noget føles forkert
og at få viden om,
hvordan elevernes
rettigheder ser ud
i den virkelige
verden.

Sådan gør du:

- Udvælg de cases, som passer bedst til dine elever.
- Læs casen højt for klassen og stil spørgsmålene, som du kan finde i forlængelse af casene. Giv plads til elevernes egne tanker, erfaringer og perspektiver.
 - Gør det klart for eleverne, at det ikke handler om at finde ét rigtigt svar, men om at blive bedre til at tænke over, hvad man kan gøre, når man ser eller oplever noget, der ikke føles rigtigt.
- Gør det tydeligt for eleverne, hvilken rettighed casen handler om – brug gerne **Rettighedsplakaten**, så I hele tiden kan koble virkeligheden til de rettigheder, børn og unge faktisk har.
- Vælg det antal cases, som I har tid og lyst til at arbejde med, og som passer ind i dine elevers hverdag og virkelighed.

Case
01Liva bliver
ikke hørt**Rettighed:***Respekt for børns mening (artikel 12)***Situation:**

Liva vil gerne sige noget vigtigt i en time, men de har fået en vikar, der hele tiden siger: "Ikke nu, vi har travlt." Til sidst holder Liva op med at række hånden op.

Spørgsmål:

- Hvordan tror du, Liva har det?
- Hvad kunne læreren have gjort?
- Hvad kan man selv gøre, hvis man ikke føler, at man bliver hørt?
- Hvordan kan du hjælpe en klassekammerat, der ikke bliver hørt?

Case
02Noah bliver
råbt ad**Rettighed:***Ret til beskyttelse mod vold (artikel 19)***Situation:**

Noah taber sin madkasse, så der ryger mad ud på gulvet, og en voksen i SFO'en bliver vred og råber meget højt: "Nu må du tage dig sammen Noah!"

Spørgsmål:

- Hvad tror du, at Noah føler?
- Er det i orden at blive råbt ad, når man laver en fejl?
- Hvordan kunne du hjælpe Noah, hvis han var din klassekammerat?
- Hvem kan man tale med i sådan en situation?

Case
03Amina bliver drillet,
men ingen hjælper**Rettighed:**

Det bedste for barnet (artikel 3)
og *beskyttelse mod vold* (artikel 19)

Situation:

Amina er til fodbold. Hun bliver ked af det og græder. De andre elever kalder hende "tudefjæs". To børn griner, og træneren går bare forbi uden at sige noget.

Spørgsmål:

- Hvad sker der her, som ikke er okay?
- Hvad kunne du gøre, hvis du så det ske?
- Hvad kan man øve sig i at sige til en ven, der bliver ked af det?

Case
04Sigurd har ikke
en madpakke med**Rettighed:**

Ret til mad og omsorg (artikel 27)

Situation:

Skolen er på tur. Sigurd har glemt sin madpakke og er meget sulten. Den voksne siger: "Så må du bare undvære – husk det næste gang."

Spørgsmål:

- Hvordan tror du, Sigurd har det?
- Hvad ville være en god måde at hjælpe ham på?
Hvis du var lærer? Hvis du var Sigurds ven?
- Har børn ret til mad og omsorg i skolen?

03

Din og min mening

Tidsramme:
30 min.

Materialer:
Ingen

Aktivitetstype:
Dialog

Formål:

At forstå retten til at dele sin mening, men også forstå, at man ved at lytte bidrager til at respektere andres ret til at sige sin mening.

Denne øvelse har fokus på, at børn har ret til at sige deres mening (artikel 12).

Den kombinerer det at lytte og fortælle. Det er øvelsens fundament, at alle kommer til orde – både med deres egne meninger, men også ved at vise deres tilkendegivelser over for andres meninger. På den måde illustrerer øvelsen, hvordan eleverne kan bidrage positivt til, at de andre elevers rettigheder bliver respekteret.

Øvelsen kan også bruges til at sætte fokus på ting i forhold til klassens sociale liv og fællesskab. Når eleverne er fortrolige med øvelsen og er trænete i vigtigheden af ikke at kommentere på hinandens forslag, kan øvelsen udvides til, at eleverne kan færdiggøre sætninger som:

- "I min klasse er vi gode til ..." efterfulgt af "I min klasse kan vi blive bedre til ..."
- "I min klasse er der rart at være, når ..." efterfulgt af "I min klasse er der ikke så rart at være, når ..."
- "Jeg vil gerne være fri for at ..."

Sådan gør du:

Inden I går i gang:

- Lav et afgrænset område (i klassen eller udenfor), hvor eleverne kan gå rundt.

Runde 1: Del din mening

- Eleverne skal gå rundt mellem hinanden og fortælle om deres livretter og mad, som, de synes, smager godt. Fortæl eleverne, at det gælder om at blive hørt, så man skal tale højt, og man skal bare blive ved med at tale om de livretter, man har, indtil du råber stop. Alle skal fortælle på én gang – det vil sige, at alle elever taler i munden på hinanden.
- Når larmen er på sit højeste, råber du: "STOP!"
- Lav en rundkreds med eleverne og stil spørgsmål som:
 - Hvordan var det at være i klassen?
 - Hvem hørte noget af det, de andre sagde?
 - Hvem oplevede, at de blev hørt af andre?
 - Hvad får man ud af at fortælle en historie, hvis ingen lytter?

Fortsættes på næste side

03

Tidsramme:
30 min.

Materialer:
Ingen

Aktivitetstype:
Dialog

Formål:

At forstå retten til at dele sin mening, men også forstå, at man ved at lytte bidrager til at respektere andres ret til at sige sin mening.

Runde 2: Lyt til hinanden

- Fortæl eleverne, at I nu skal prøve igen, hvor alle nu har mulighed for at sige noget OG blive lyttet til. Man har altså både ret til at sige noget og pligt til at lytte til, hvad de andre siger.
- Stil jer i en rundkreds, hvor eleverne på skift får lov til at fortælle, hvad deres livret er ved at færdiggøre sætningen: "Jeg kan godt lide at spise...". Imens lytter de andre.
- Den elev, der har ordet, træder et skridt ind i midten og færdiggør sin sætning. Alle dem, der også kan lide det, der er blevet sagt, træder også et skridt ind i midten uden at sige noget eller kommentere på det, der er sagt. Efterfølgende træder alle tilbage i cirklen igen.
- Næste elev i rækken træder frem, og øvelsen fortsætter på samme måde, til alle har fortalt om deres livret.
- Til slut samles op på øvelsen ved at stille spørgsmål som:
 - Er der noget mad, alle godt kan lide at spise?
 - Hvordan var denne øvelse forskellig fra den første øvelse?
 - Hvad var godt ved denne måde at fortælle om sin livret på?

Denne øvelse er baseret på materiale af **Institut for Menneskerettigheder**.

04

Klassens egen rettighedsplakat

Tidsramme:
30 min.

Materialer:
A5-papir, karton
med teksten
"Vi mener, at
alle har ret til ..."
og tuscher.

Aktivitetstype:
Kreativitet
og dialog.

Formål:
At få eleverne
til at reflektere
over, hvilke
rettigheder
der er vigtige
for eleverne
i klassen.

Denne øvelse giver eleverne mulighed for at reflektere over, hvilke rettigheder der betyder mest for dem og hvorfor.

Ved at tage udgangspunkt i UNICEF Danmarks rettighedsplakat og derefter skabe elevernes egen version, bliver eleverne både inspireret af de formulerede rettigheder og får mulighed for at sætte ord og billeder på deres egne perspektiver.

Klassens rettighedsplakat fungerer som et udtryk for fællesskabets værdier og normer. Når plakaten hænges op i klassen eller på skolen, kan den minde eleverne om, at rettigheder er noget, vi deler og passer på sammen.

Sådan gør du:

- Tag et stort stykke papir, karton eller lign. og skriv "Vi mener, at alle har ret til ..."
- Lad nu alle eleverne bidrage ved at skrive én sætning eller én tegning hver.
 - Giv hver elev et stykke A5-papir og lad dem tegne eller skrive på det. Sæt alle papirerne sammen til én stor plakat – med inspiration i **UNICEF's plakat**.
- Udstil plakaten i klassen eller på skolen.

Et liv uden rettigheder

I denne del af materialet skal eleverne undersøge, hvorfor rettigheder er vigtige – selv i et land som Danmark, hvor mange har det godt, og hvor rettigheder ofte tages for givet. For hvad sker der egentlig, når de pludselig ikke er der? Og hvornår mærker man for alvor, hvad rettigheder betyder?

For at gøre det mere tydeligt og nærværende skal eleverne først se en video fra DR Ultra, hvor elever får frataget deres rettigheder. Herefter arbejder eleverne videre med videoen og diskuterer, hvad der er på spil, hvilke konsekvenser det har, og hvordan man kunne handle anderledes.

Eleverne kan også selv prøve at få frataget rettigheder, så de kan mærke, hvordan det føles. Det sker selvfølgelig i trygge og sjove rammer, hvor formålet er at skabe refleksion, nysgerrighed og en dybere forståelse for både egne og andres rettigheder.

01

Video: Mest LORTEDE dag nogensinde

Tidsramme:
20 min.

Materialer:
Videoen
"Mest LORTEDE
dag nogensinde"
(09:32 min.) og
papir og blyant.

Aktivitetstype:
Viden om
rettigheder.

Formål:
At skabe
forståelse for
børns rettigheder
rettigheder.

DR Ultra har lavet videoen "**Mest LORTEDE dag nogensinde**". Her gennemgår to elever en skoledag, hvor de løbende igennem skoledagen får frataget deres rettigheder.

I videoen bliver eleverne sat i en kaotisk og grænseoverskridende situation, hvor voksne ikke overholder børns behov og ret til tryghed, respekt og medbestemmelse. Det er et oplagt udgangspunkt for at tale om, hvordan det ikke bør være – og hvordan det burde være.

I denne øvelse skal I se videoen i klassen og arbejde med den efterfølgende. Der er forskellige øvelser, som du kan lave med klassen.

Sådan gør du:

- Introducer videoen for klassen. Fortæl, at videoen viser, hvordan en skoledag kan se ud, hvis børn ikke havde rettigheder.
- Fortæl eleverne, at mens de ser videoen, må de gerne notere rettigheder (evt. bare tallet på artiklen), der bliver nævnt i videoen.
- Du kan evt. stoppe videoen løbende og spørge eleverne: "Hvad skete der i videoen?" og "hvilke rettigheder får eleverne frataget?", inden I går videre.

Alt efter hvor meget tid I har, kan du vælge én eller flere øvelser, som I kan arbejde med for at skabe mere viden og dialog om børns rettigheder – med udgangspunkt i videoen.

02

”Det var ikke okay at ...”

Tidsramme:
20–30 min.

Materialer:
Ingen

Aktivitetstype:
Fælles dialog
på klassen.

Formål:
At skabe
refleksion over
uretfærdighed
og skabe
forståelse for
børns rettigheder.

Med udgangspunkt i videoen fra DR Ultra kan eleverne drøfte, hvad, de oplevede, som ikke var okay i videoen. Ved at lade eleverne fuldende sætningen: ”Det var ikke okay at ...”, får de mulighed for at sætte ord på uretfærdigheder. Udsagnene kobles direkte til artikler i Børnekonventionen, og øvelsen hjælper eleverne med at forstå, at deres oplevelser har værdi og er beskyttet af rettigheder.

Øvelsen kræver hverken forberedelse eller særlige materialer, og den kan fungere som en god overgang fra videoen til klassens egen virkelighed. Den styrker både elevernes forståelse for retfærdighed og klassens fællesskab – med elevstemmen og børneperspektivet i centrum.

Sådan gør du:

- Spørg i plenum: ”Hvad, synes I, var uretfærdigt i videoen?”.
Skriv som overskrift på tavlen: ”Det var ikke okay at ...”
- Lad eleverne lave sætningen færdig og noter deres svar på tavlen. F.eks.:
 - ”Det var ikke okay, at eleverne skulle feje blade.”
 - ”Det var ikke okay, at de ikke selv måtte vælge, hvilken bog de skulle læse.”
- Relatér elevernes svar til konkrete rettigheder.
F.eks.: ”Alle børn har ret til at blive hørt” (artikel 12).
- Du kan printe rettighedsplakaten ud og få børnene til at pege på den rettighed, I taler om. Find plakaten [her](#).

03

Rollespil: Sådan burde skoledagen have været

Tidsramme:
50 min.

Materialer:
Computer,
hvor eleverne
kan gense videoen
og evt. rekvisitter
til rollespillet.

Aktivitetstype:
Rollespil

Formål:
At vise kontrasten
mellem rettigheds-
krænkelser og
rettigheds-
beskyttelse.

Denne øvelse giver eleverne mulighed for at fordybe sig i, hvad det betyder, når rettigheder ikke overholdes – og hvordan det kunne se ud, hvis de i stedet blev respekteret. Gennem rollespil arbejder eleverne aktivt med kontrasten mellem krænkelse og beskyttelse af børns rettigheder.

Øvelsen skaber rum for refleksion, dialog og fælles forståelse – både i arbejdet med selve skuespillet og i den efterfølgende samtale. Når eleverne deler deres versioner med hinanden, bliver det tydeligt, at rettigheder ikke kun er abstrakte begreber, men noget vi kan genkende, diskutere og handle på i vores hverdag.

Sådan gør du:

- Lav små grupper á fire elever.
- Genskab én scene fra videoen, men lav en "bedre version" f.eks.:
 - Ved 2:04 i videoen: Eleverne får udleveret en stor og kedelig bog, de skal læse.
 - Ny og bedre version: Læreren lader eleverne gå på biblioteket og vælge en bog, de gerne vil læse (ret til medbestemmelse).
- Du kan lade eleverne se videoen igen, og lad dem vælge selv, hvilken scene de vil omskrive, så elevernes rettigheder nu bliver overholdt. Du kan også give dem en eller to scener hver pr. gruppe. Du kan dele følgende scener/rettigheder ud blandt eleverne:
 - Min. 01:34-02:09: Ret til gratis undervisning
 - Min. 02:03-02:52: Ret til medbestemmelse
 - Min. 03:49-05:17: Ret til en god skole med nødvendig undervisning
 - Min. 05:15-05:58: Ret til at få mad
 - Min. 05:58-06:50: Ret til hvile og fritid
 - Min. 06:50-07:27: Ret til privatliv
 - Min. 07:26-07:52: Ret til mening og holdning
 - Min. 07:52-08:22: Ret til ikke at lave børnearbejde
 - Min. 08:22-08:41: Staten skal forhindre kidnapning
- Sæt eleverne i gang med at lave et rollespil, hvor de omskriver scenerne, så rettighederne nu bliver overholdt.
- Eleverne skal spille rollespillet for deres klassekammerater.
- Snak bagefter om:
 - Hvilken ret blev overtrådt i videoen, men blev nu respekteret?
 - Hvorfor valgte I netop denne scene?

04

En skole uden rettigheder

Tidsramme:
45 min.

Materialer:
Sedler med rettigheder, som eleverne kan miste.

Aktivitetstype:
Aktivt eksperiment, refleksion, fælles samtale.

Formål:
At give eleverne en kropslig og personlig forståelse af, hvad rettigheder betyder i praksis, og at styrke deres bevidsthed om børns rettigheder.

I denne øvelse skal eleverne mærke på egen krop, hvad det vil sige at mangle rettigheder. Eleverne skal opleve en lektion, hvor enkelte rettigheder bliver taget fra dem, og på den måde får de en konkret og sanselig forståelse for, hvorfor rettigheder ikke bare er noget, vi har, men noget vi har brug for.

Vælg en aktivitet, som eleverne holder af, og lad en eller flere elever – gerne frivillige – få frataget en rettighed i en kort periode. Det kan f.eks. være retten til at ytre sig, til at tage pauser eller til at deltage på lige vilkår. Øvelsen skal vække undren og refleksion: Hvordan føles det? Er det retfærdigt? Og hvad sker der med fællesskabet, når ikke alle har de samme rettigheder?

Sådan gør du:

- Forbered en aktivitet, som, du ved, eleverne godt kan lide. Det kan f.eks. være rundbold, stikbold, en fodboldkamp eller lign.
- Forklar nu eleverne, at de skal prøve at spille, hvor de har mistet én af deres rettigheder. Du kan lave små kort med forskellige rettigheder og lade eleverne trække én.
- Lad eleverne vælge én rettighed, som de må "opgive" i spillet – det kan f.eks. være:
 - retten til at tale (de må ikke sige noget)
 - retten til at blive hørt (deres mening bliver ignoreret)
 - retten til bevægelse (de må kun stå det samme sted i spillet)
 - retten til leg eller pauser (de får ikke lov til at deltage i spillet, men skal kigge på).
- Eleverne skal nu spille, mens de ikke har den rettighed, de har valgt eller har trukket.
- Når spillet er færdigt, samler du eleverne og spørger dem i plenum:
 - Hvordan føltes det at miste en rettighed?
 - Hvad var det sværeste?
 - Fik du lyst til at sige noget, gøre noget, protestere?
 - Hvordan blev du mødt af andre?
 - Hvad ville der ske, hvis det var sådan hver dag?

Ordet er dit!

Tidsramme:
30 min.

Materialer:
Rettighedsspil.
Kræver at eleverne har adgang til computer, mobil eller tablet.

Aktivitetstype:
Spil, lille skriftlig opgave

Formål:
Eleverne bruger deres stemme til at give idéer til, hvordan staten bedst muligt kan sikre at alle kender til børns rettigheder

Nu har eleverne lært en masse om rettigheder. Som en sidste opgave skal der fokuseres på artikel 42 "ALLE SKAL KENDE BØRNS RETTIGHEDER" – som handler om at regeringen skal sørge for at fortælle børn og voksne om den her konvention, så ALLE kender til børns rettigheder. Både børn og voksne.

I opgaven skal eleverne ud på deres egen rettighedsstafet. I et online spil skal de køre stafetten i en bil – ligesom rettighedsstafetten, der kører gennem Danmark – og indsamle så mange rettigheder som muligt på vejen.

Til sidst i spillet kan eleverne dele en idé til, hvad man kan gøre for at flere kommer til at kende til børns rettigheder. Alle elevernes idéer indsamles og tages med til danske politikere.

Hvis I foretrækker blot at indsende idéer uden at spille spillet, kan I gøre det [her](#).

42

ALLE SKAL KENDE
BØRNS RETTIGHEDER

Det spørger vi eleverne om:

Alle børn har rettigheder. Børn har for eksempel ret til at gå i skole, ret til at sige deres mening og ret til at have et trygt liv. Og det er politikernes ansvar, at alle kender børns rettigheder.

Men undersøgelser viser, at hverken børn eller voksne i Danmark kender nok til deres rettigheder. Det skal der laves om på!

Hvad synes du, at politikerne skal gøre, for at alle lærer mere om børns rettigheder?

Man kunne for eksempel lave regler om at sætte fokus på børns rettigheder i skolen, i fritidsklubben, i sportsklubben, på arbejdspladser, i nyhedsmedier eller andre steder. Har du idéer til hvordan?

Vi vil gerne høre dine idéer. Ordet er dit!

05

Tidsramme:
30 min.

Materialer:
Rettighedsspil.
Kræver at eleverne har adgang til computer, mobil eller tablet.

Aktivitetstype:
Spil, lille skriftlig opgave

Formål:
Eleverne bruger deres stemme til at give idéer til, hvordan staten bedst muligt kan sikre at alle kender til børns rettigheder

Sådan gør du:

- Fortæl eleverne: Nu hvor I kender en masse af børns rettigheder skal I – som en sidste vigtig opgave – arbejde med Børnekonventionens artikel 42. Du kan lade eleverne uddybe, hvad artiklen betyder (brug fx Rettighedsplakaten [her](#)).
 - Artikel 42 kort fortalt: Ansvar for at udbrede kendskabet til Børnekonventionen ligger hos regeringen, som skal sørge for, at alle børn og voksne kender til den. Voksne skal kende børns rettigheder, fordi det er deres ansvar at håndhæve dem.
- Spørg eleverne om:
 - Hvad en politiker er?
 - Hvad det vil sige at stemme?
 - Hvad en politiker laver?
 - Er der nogen politikere, der bestemmer mere end andre (regeringen)?
- Fortæl eleverne: Nu skal I arbejde med jeres egne idéer til, hvordan politikere kan sørge for, at alle kender børns rettigheder. Derfor skal I nu ud på jeres egen rettighedsstafet, hvor I får mulighed for at samle forskellige rettigheder og til sidst sende en besked til politikerne.
 - Her kan du fortælle eleverne spørgsmålet, så I kan have en kort snak om, hvad man kan skrive. Skriv evt. idéerne op på tavlen, så eleverne kan se på dem, når de når til selv at komme med forslag. Fx:
 - De voksne kan lære om rettigheder på deres arbejde
 - Der kunne laves programmer på tv om rettigheder – til de voksne
 - Mere undervisning i rettigheder i skolen
 - Man kunne have plakater hængende i sportshallen
 - Der kunne være "reklamer" for rettigheder på tv
- Hver elev går ind på <https://www.boerneportalen.dk/stafet/spil/> (eller scanner QR-koden her i opgaven) og finder rettighedsspillet (eleverne kan eventuelt spille sammen to og to, så de kan tale sammen om idéer).
- Lad eleverne spille til de alle har fået mulighed for at sende en idé af sted til politikerne (muligheden dukker op, når man "dør" i spillet).
- Refleksionsspørgsmål efter spillet:
 - Hvad havde I af idéer til politikerne?
 - Er det vigtigt at politikerne hører jeres idéer? Hvorfor?
 - Var det svært at finde på noget? Hvorfor?

15
minutter

Øvelse:

Sig det højt! Sig det til mig!

Nu har I lært en masse om børnekonventionen og børns rettigheder. Det er vigtigt, at børn fortæller det til en voksen, hvis de oplever, at deres rettigheder ikke bliver overholdt. I denne øvelse skal børnene aktivt medgive, hvem de ville sige det til.

Øvelsesvejledning – sådan gør vi:

1 Sig det højt!

Børnene i klassen går hver især ind på nedenstående link eller scanner QR-koden. Herefter kommer de ind til et digitalt afkrydsningsskema, hvor de kan give deres input til, hvem de ville sige det højt til.

Klik [her](#) for at gå til afstemningen. Eller scan QR koden.

2 Rettighedsspillet

Når i har udfyldt afstemningen kan i lære endnu mere om hvilke rettigheder man har som barn i Rettighedsspillet. Her kan du vinde et sejt rundboldbat til din klasse, hvis du skriver dig på high-scoren med din lærers mail, og er blandt dem med flest point.

Klik [her](#) for at gå til rettighedsspillet, eller scan QR koden

God arbejdslyst

